

ACADEMISCHE AANDACHT VOOR TOEZICHT GROEIT

Zelfrijzend bakmeel

Eind november 2010 heeft Business Universiteit Nyenrode haar Toezicht Academie gelanceerd. De Belastingdienst en De Nederlandsche Bank hebben ieder een deeltijdhoogleraar geleverd. Ook de AFM en Nma doen mee.

TEKST LEX VAN ALMELO | BEELD MARJA BROUWER

"De geest van de tijd is dat er eerder meer dan minder toezicht moet komen. Wie is er vandaag nog te vertrouwen?" Dat zei Leen Paape, decaan van de School of Accountancy & Controlling, bij de officiële lancering van de Toezicht Academie van Business Universiteit Nyenrode. Tegen die tijdgeest in pleitte voorzitter Sjoerd van Keulen van het Holland Financial Center bij de lancering voor terughoudend toezicht en minder regels. De financiële industrie is sinds 1990 bedolven onder een lawine van regels. Die regels zijn deels afkomstig van de Autoriteit Financiële Markten, die "de indruk wekt dat er een *mer à boire* is van foute hypotheeken. Ik wil het niet bagatelliseren, maar waar zijn die honderden mensen die zich van de daken storten wegens verkeerde hypotheeken?" Als het aan Van Keulen ligt, richten de AFM en DNB zich voortaan op fatsoensregels of regels die de sector zelf heeft gefabriceerd. Paul Hilbers, divisiedirecteur Toezichtbeleid bij DNB en kersvers hoogleraar toezicht financiële instellingen op Nyenrode, legt uit dat veel van die regels afkomstig zijn van internationale overlegorganen als het Basel- en Solvency-comité voor respectievelijk banken en verzeke-

raars. Alleen de regels voor pensioenverzekeraars zijn overwegend nationaal. Hilbers onderstreept het belang van goed samenwerkende toezichthouders. Bij DSB zaten DNB en de AFM niet altijd op één lijn. "Maar de samenwerking met de AFM is nu goed", zegt Hilbers desgevraagd.

HORIZONTAAL TOEZICHT

Twee trends in het toezicht zijn systeemtoezicht en aandacht voor soft controls. Beide elementen komen terug in het horizontaal toezicht, waarmee de Belastingdienst nationaal en internationaal de boer opgaat. Volgens Lisette van der Hel-van Dijk, manager van de landelijke toezichtorganisatie van de Belastingdienst en sinds kort aan Nyenrode hoogleraar effectiviteit van het toezicht, is men bijna overal in Europa wel bezig met een of andere vorm van horizontaal toezicht. PwC-partner en Nyenrode-promovendus Eelco van den Enden dringt aan op doordenking van het horizontaal toezicht-concept. Eén van de zwakke punten is dat belastinginspecteurs dit toezicht nogal divers gestalte geven. Volgens directeur-generaal Peter Veld participeert de Belastingdienst onder meer in de Toezicht Academie om een fundament te leggen onder het horizontaal toezicht.

Directeur Roy Kramer van de Toezicht Academie: "Het is tijd om het horizontaal toezicht concreet van kaders en basisnormatiek te voorzien, zodat Nederland ook internationaal voorop kan blijven lopen."

TOEZICHTLAST BEPERKEN

Volgens Kramer zijn er veel toezichthouders die zich met dezelfde vraagstukken bezighouden en strategieën hanteren die gemeenschappelijke kenmerken hebben. "Nyenrode leidt al jaren toezichthouders op. De Toe-

TILBURGSE LEERSTOEL

De Autoriteit Financiële Markten doet mee aan het programma van de Toezicht Academie. De toezichthouder heeft tegelijkertijd de financiële bijdrage aan de Tilburgse leerstoel Gedragtoezicht op financiële markten op 31 december 2010 beëindigd. Het is niet duidelijk of die leerstoel daarmee geheel verdwijnt. Het Tilburgse onderzoek richtte zich vooral op de ontwikkelingen op de financiële markten, terwijl Nyenrode meer is gericht op de praktijk van het toezicht.

zicht Academie is het nieuwe centrum om - in samenwerking met toezichthouders, het bedrijfsleven en intermediaire marktpartijen - de last van toezicht te beperken voor burgers, bedrijven en zelfstandige organisaties.”

In de Toezicht Academie kunnen markttoezichthouders hun inzichten delen en werkwijze verdiepen. Verder doet de academie onderzoek en verzorgt zij opleidingen voor toezichthouders op vooral postacademisch niveau. “De oprichting van de Toezicht Academie bevestigt dat toezicht een vak is”, vindt AFM-directeur Steven Majoor.

IN NATURA

De AFM en de andere deelnemende toezichthouders leveren de Toezicht Academie bijdragen in natura. De academie wil de contacten met meer toezichthouders

LEERSTOELEN TOEZICHT

Met de twee nieuwe leerstoelen aan de Universiteit Nyenrode zijn er nu in totaal aan vier à vijf universiteiten leerstoelen voor markttoezicht in Nederland.

Amsterdam: Maarten Pieter Schinkel

(Competition Economics and Regulation)

Breukelen: Paul Hilbers (Toezicht financiële instellingen) en Lisette van der Hel-van Dijk (Effectiviteit van het toezicht)

Rotterdam: Erasmus Instituut Toezicht & Compliance, met onder andere Gerard Mertens (hoogleraar financiële analyse), Peter Diekman (bijzonder hoogleraar compliance en risicobeheersing in de financiële sector), Muel Kaptein (hoogleraar bedrijfsethiek en integriteitsmanagement)

Tilburg (tot 31 december 2010): Hans Degryse, Erik Vermeulen en Joseph McCahery (AFM-leerstoel Gedragstoezicht op financiële markten)

Utrecht: Annetje Ottow (Economisch toezicht)

‘EEN ZWAK PUNT IS DAT BELASTING-INSPECTEURS AAN HORIZONTAAL TOEZICHT NOGAL DIVERS GESTALTE GEVEN.’

aanhalen en ook met de ‘beroepsvereniging van professionals in het veld van toezicht, inspectie, handhaving en evaluatie’, Vide. Vide-leden wisselen kennis uit via de website en in workshops. Zo is Michiel Scheltema onlangs de conclusies van zijn rapport over de ondergang van DSB komen toelichten, vertelt Frans Leeuw. Leeuw is directeur van het WODC en deeltijdhoogleraar recht openbaar bestuur en sociaal wetenschappelijk onderzoek aan de Universiteit Maastricht. Tot 1 januari 2011 was hij voorzitter van de Vide.

ZELFRIJZEND

Nyenrode is niet de enige universiteit met aandacht voor toezicht (zie kader). In 2007 heeft de Erasmus Universiteit het omvangrijke Erasmus Instituut Toezicht & Compliance opgericht en ook de Nederlandse School voor Openbaar Bestuur en de universiteiten van Amsterdam en Maastricht verzorgen opleidingen. Frans Leeuw vindt al die wetenschappelijke aandacht voor toezicht op zichzelf prima, maar wijst wel op de trend dat het aantal toezichthouders afneemt. Zo moeten bij de Belastingdienst vijfduizend mensen verdwijnen en gaan de Algemene Inspectie Dienst en het Productschap Diervoeder op in de nieuwe Voedsel en Waren Autoriteit. Daarom vindt Leeuw de timing van de Toezicht Academie “bijzonder”. Kamerlid Frans de Nereé tot Babberich vergeleek toezichthouders ooit met zelfrijzend bakmeel: “Als je niet goed oplet dan worden zij steeds groter.” Tegenwoordig zou je dat dus wellicht hooguit kunnen zeggen over de academische aandacht voor toezicht. □